

Inspirerende woorden bij de Toralezingen door het jaar heen

Boekbespreking door Willemien Roobol

Henk Scholder, Dodo van Uden, Niek de Wilde, *Lieflijk op de tong. Stemmen bij de Tora*. (Lezen met LEV, deel 1). Amsterdam, Stichting LEV, 2025, 169 pag. €20,-. ISBN 978-90-77621-07-3

In ieder nummer van Ophef komen we een stukje van de stichting LEV tegen. Die stichting stelt zich ten doel 'de studie van bijbel en joodse traditie te bevorderen'.

Nu is een eerste boekje uitgekomen van een serie 'Lezen met LEV'. En inderdaad, dit boekje doet wat de stichting zich ten doel stelt, want als lezer ben je al lezend binnen de kortste keren druk bezig met uitgebreide bijbelstudie, terwijl je het rabbijnse commentaar bij een van de sidra's leest en bekijkt. In een jaar van 52 weken zijn er 52 sabbatten, op iedere sabbat wordt een gedeelte van de Tora gelezen in de synagoge – dat gedeelte heet een sidra – en in die 52

sabbatten met die 52 sidra's werkt men zo in de synagoge de hele Tora door. Op een bepaalde manier volgt dit boekje ook een heel jaar van 52 weken met sidra's.

Het aardige is, dat als je je erin verdiept, je al gauw bezig bent het bijbehorende bijbelgedeelte en het soms hele lange bijbelverhaal weer eens helemaal te lezen.

Voorbeelden

Zo is er bijvoorbeeld een hoofdstukje met de titel 'Neem mijn plaats in van hem' (pg.42 e.v.). Dit hoofdstukje hoort bij de elfde sidra, die gaat over Jozef en zijn broers (Genesis 44,18- 47,27). Vanuit de rabbijnse traditie wordt ondermeer Rabbam (Maimonides, 1135-1204, Spanje, Egypte) hierbij geciteerd. Er wordt gesproken over 'omkeer' (Tesjoeva) van Juda, die immers eerder zijn broer Jozef verraadde en verkocht, maar nu zichzelf wil opofferen voor zijn broer Benjamin. Het gaat erom, dat Jozef ertoe wordt gebracht om uiteindelijk zijn broers te vertrouwen.

Om het boekje ook geschikt te maken voor bespreking in een gespreksgroep of leerhuis zijn er steeds bij iedere bespreking vragen toegevoegd. Je kunt bij deze vragen ook denken aan zelfreflectie voor de lezer(es). Soms zijn de vragen wat erg obligaat, maar soms helpen ze ook bij het zoeken naar een betekenis. De vraag bij dit hoofdstukje rond de elfde sidra is: '*Zou dit verhaal een betekenis kunnen hebben voor de vraag of het mogelijk is, gebroken vertrouwen te herstellen?*'

Een ander voorbeeld is het hoofdstukje met de titel 'Kwaadspreken' bij de zeventwintigste en achtentwintigste sidra's (pg.90 e.v.). Hier worden de vragen aan de lezer(es) meteen aan het begin als instructie geschreven: *'Lees Lev(iticus)13 en 14. Wat zou er bedoeld worden met 'plaag van tsaraat'(Lev.13,2) en 'tora van tsaraat'(Lev.14,2)? Waartoe dient de verplichte afzondering, denkt u?'*

Terwijl het woord 'tsaraat' vaak wordt vertaald met melaatsheid of lepra, wordt in navolging van de Babylonische talmoed hier gekozen voor het thema 'kwaadspreken' in verband met dit woord. Kwaadspreken is een ernstige overtreding volgens Rabbi Jonatan: 'kwaadspreken is even zwaar als afgodendienst, incest en het vergieten van bloed' (Midrasj Psalmen op Psalm 12,2). Het verband tussen 'tsaraat' (lepra, melaatsheid) en kwaadspreken heeft alles te maken met het verhaal van Miriam, de zus van Mozes, die had kwaadgesproken over Mozes en daardoor een besmettelijke huidziekte kreeg (Numeri 12).

De vragen, die hierbij gesteld worden, aan het eind van dit hoofdstukje zijn de volgende: *'De kwaadspreker wordt getroffen met een 'zichtbare aandoening', wordt 'besmet verklaard' en voor een tijdje 'buiten de gemeenschap geplaatst'. Kunt U deze drie consequenties van kwaadspreken toelichten vanuit het omgaan met kwaadspreken in onze samenleving?'*

Een derde voorbeeld is het hoofdstukje met de titel 'Een lamp voor mijn voeten' bij de twintigste sidra (pg. 69 e.v.). Het gaat om de sidra Tetsavee ('Jij zult gebieden'- Exodus 27,20-30,10).

Ook hier wordt het hoofdstukje geopend met een opdracht aan de lezer(es): *'In Ex.27,20 en Lev.24,2 lezen we over de opdracht een 'altijd brandende lamp' (ner tamied) te ontsteken. Waartoe dient deze opdracht volgens u?'*

Vervolgens wordt het thema uitgediept aan de hand van een midrasj (Leviticus Raba) en blijkt het te gaan om de '*nesjama*' van de mens als lamp van de Eeuwige. Een beetje verwarrend is het dat vervolgens niet alleen het woord '*nesjama*' (levensadem), maar ook het woord '*nefes*' (ziel, levensadem) wordt besproken als 'lamp van de Eeuwige'. Maar zo verwarrend en vooral zo associatief is het nu eenmaal, als je de rabbijnen volgt. Natuurlijk, zou ik zeggen, wordt vervolgens ook de Tora vergeleken met een lamp en een licht (Psalm 119, 105). Dat is dan weer voor de bijbelkenner meer bekend terrein. Die Tora en de 'ziel' of 'levensadem' hebben dan ook weer iets met elkaar te maken als 'Gods lamp in onze hand' (pg.70). Mij als simpele lezer was dit alles niet helemaal navolgbaar. Ik vond dit hoofdstukje behoorlijk verwarrend. Maar het hoofdstukje eindigt dan weer met een vraag: *'Welke betekenis heeft licht voor u? Wat houdt uw lamp brandend?'*

Bedoeling van het boekje

Als we tenslotte de achterpagina lezen van het boekje 'Lieflijk op de tong' dan wordt nog eens duidelijk, wat de bedoeling van de samenstellers is.

Ten eerste zijn er '*per bijdrage vragen opgenomen om het gezamenlijk lezen te bevorderen*'. Zelf denk ik dat het gezamenlijk lezen van dit boekje inderdaad goede manier zou kunnen zijn om de teksten van verschillende kanten te benaderen. Ten tweede wordt duidelijk, dat we als lezer(es) '*worden uitgedaagd om verbanden te leggen, bepaalde standpunten te weerleggen, eigen inzicht te volgen. En actualisering aan te brengen, want te vaak wordt scheiding gemaakt tussen 'het leven van alle dag' en 'geloofsleven*'.'